

impuls

NUMMER 2 MAJ 2023 ÅRGÅNG 56

Dessutom!
**FOLKBILDNING
I FRAMTIDEN**

Marianne Mörck

**HON NJUTER AV
"SJÄLVHETEN"**

EN TIDNING FRÅN STUDIEFÖRBUNDET VUXENSKOLAN

DET FRIA OCH FRIVILLIGA I BALANS MED DET UPPDRAGSSTYRDA

OCH SÅ KOM den, våren. Solen strålar över hela landet. Det sjuder av liv så också i föreningslivet. Vinterns aktiviteter avslutas och nya planeras fram till sommaren. Odling och hantverk ligger i tiden, hållbarhet och beredskap praktiseras, men lika mycket och ännu mer så handlar det om lust och skaparglädje.

“Folkbildningen. Fri i dess form och frivillig att delta i. Fri då den förekommer överallt hela tiden, men också att man får komma och gå precis som man vill.”

Sådan är den. Folkbildningen. Alltid aktuell eftersom den uppstår i mötet mellan människor. Och människor söker av egen kraft och fri vilja svara på de frågor som ställs i det lokala samhället, men också för att svara på de omställningsfrågor som världen och samtiden kräver.

SÅDAN KOMMER DEN förbli. Folkbildningen. Fri i dess form och frivillig att delta i. Fri då den förekommer överallt hela tiden, men också att man får komma och gå precis som man vill.

Folkbildningen organiseras för att tillgängliggöra den för alla människor. För

dem som bor i vårt land och för dem som kommer hit av andra skäl. Organiseringen sker primärt på folkhögskolor och i studieförbund men också genom andra aktörer, exempelvis public service. Formen är digital eller fysisk, men grunden densamma. Mötet sker i lärandet.

STYRKAN MED MÅNGFALDEN av folkhögskolor och studieförbund handlar om den lokala närvaron, men också att folkbildningsaktörernas olika profiler erbjuder en unik och kompletterande bredd av aktiviteter. Denna infrastruktur gör att man även kan anta uppdrag och projekt i olika former, något som över tid har ökat.

I detta ligger ett spänningsfält. Det fria och frivilliga i balans med det uppdragsstyrda. Helt säkert är det folkbildningsutredningen och utredaren Christer Nylanders riktiga och viktiga stötesten. Men det är också en fråga här och nu, och just därför går vi inom Studieförbundet Vuxenskolan mot vårens förbundsstämma där vi sätter fokus på våra framtida profilfrågor.

STRATEGIARBETET LANDAR EFTER tre år samtidigt som vi förbereder oss för att gå in i ett nytt statsbidragssystem där den grundläggande tanken är att det är just studieförbundens unika profil som ska stå i förgrunden. I detta finns mycket spännande! •

TRE TANKAR...

SV-dagarna

blir postpandemins riktiga höjdpunkt.

Stämmor

är verkligen ett sant vårtecken.

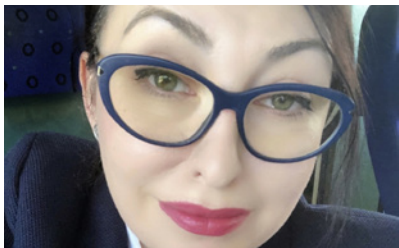

Svenska

från dag 1 förutsätter (dag 2) regeringens stöd.

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Impuls vill visa på kraften som finns i SV. Därför samarbetar vi i varje nummer med cirkelledare från hela Sverige. Dessa är medarbetarna i Impuls 2/2023.

Emilia Fisal

Är återkommande cirkelcoach i Impuls, sid 28-29.

Emilia Fisal började samarbeta med SV Malmö 2018 som cirkelledare med olika projekt som handlar om integration i svenska samhället, integration på arbetsmarknaden, psykisk och fysiskt hälsa och lärandeutvecklingsprocess.

Sedan 2021 utbildar hon nya cirkelledare och SV:s medarbetare i SV Regionförbund Skåne.

– Jag gillar att träffa människor med olika erfarenhet, egenskaper eller bakgrund och dra nytta av varje individs kompetens för att få dem att arbeta tillsammans och hitta nya vägar till en lärandeklimat och utvecklingsprocess, säger Emilia.

Anna Rehnberg

Har skrivit artikeln om tantparkour på sid 14-16.

Anna Rehnberg frilansjournalist och fotograf, boende i Göteborg.

Hon har inte så mycket cirkelerfarenhet, men skulle ha gått en kurs med måleri och meditation nu i vår. Den blev tyvärr inställd på grund av för få anmällda.

– Att gå en cirkel tror jag ger möjligheten att lära sig nya saker, utvecklas, ha roligt och fylla på sin kopp, säger Anna.

Hemsida: annarehnberg.se
Instagram: [@fotografannarehnberg](https://www.instagram.com/fotografannarehnberg),
[@nelsons.golden.life](https://www.instagram.com/nelsons.golden.life)

Thomas Liebig

Har skrivit minicirkeln om fågelskådning på sid 26-27.

Thomas Liebig bor i Ödsmål. Han är lärare och har undervisat i biologi, kemi, geografi och samhällskunskap. Sedan 2019 guidar han och tar en del konsultuppdrag.

Skriver också återkommande krönikan "I naturen med Thomas Liebig" i en lokaltidning.

Thomas har under många år varit föreläsare och ledare för naturträffar hos Studieförbundet Vuxenskolan.

– Jag vill att deltagarna får inblick i vad som är på gång i naturen, att man använder alla sina sinnen och får en artkunskap, säger han.

impuls

Impuls ges ut av Studieförbundet Vuxenskolan och kommer ut med fyra nummer per år. Tidningen görs av Liab, Liberal Information AB.

Postadress Box 190, 101 23 Stockholm

E-post impuls@sv.se

Hemsida www.sv.se/impuls

Ansvarig utgivare Lisa Greve

lisa.greve@sv.se, 073-372 62 67

Redaktör Christina Glassel

christina.glassel@sv.se,
073-513 10 83

Grafisk form och layout Fia Björklund, Liab,
fia.bjorklund@sv.se

Annonser

christina@canmedia.se

Tryckort V-TAB Vimmerby

TS-kontrollerad upplaga 25 900 (2021)

Vi förbehåller oss rätten att publicera allt material även i elektronisk form.

Redaktionen ansvarar inte för insänt, ej beställt material.

Impuls är medlem i Sveriges Tidskrifter.

Prenumeration 120 kr/år,
mejla.prenumeration.impuls@sv.se

Avprenumeration

Besök sv.se/avslutaimpuls och ange ditt prenumerationsnummer, återfinns på baksidan tidningen tillsammans med din adress. Följ instruktionerna på sidan.

Omslagsbild Marianne Mörck

Foto David Ron

Folkbildningens framtid

AI KOMMER FÅ STOR BETYDELSE

Den traditionella folkbildningen handlade framför allt om studiecirk- lar och folkhögskolor. Dessa hade stor betydelse när Sverige utvecklades till en fullvärdig demokrati för drygt hundra år sedan. Det säger Fredrik Torberger från Kairos Future. I maj deltar han på SV-dagarna och Impuls bad honom att spana kring framtidens folkbildning.

TEXT: Jan Fröman ILLUSTRATION: Frida Hammar

FOLKBILDNINGEN HADE ETT ursprung i att göra medborgarna mer demokratiskt medvetna. I studiecirklar och på folkhögskolor utjämnades kunskapsskillnaderna mellan samhällsklasserna. Till viss del finns dessa funktioner kvar, men folkbildningen av idag är ett barn av det faktum att det offentliga Sverige har tagit ett större ansvar för utbildningen.

– Folkhögskolorna har i många fall fortfarande kvar en kunskapsrustande roll, men studiecirkelarna har mer och mer kommit att handla om kultur och fritidsaktiviteter, säger Fredrik Torberger som är director för Kairos Futures team Citizens & Societies som har fokus på demokratiskt styrda organisationer: kommuner, regioner och medlemsstyrda företag och organisationer.

– I den meningen har folkbildningens samhällsnytta sannolikt minskat, allteftersom offentlig sektor har fått ett större utbildnings- och bildningsuppdrag. Som jag ser det är det ett skäl till att folkbildningens relevans har ifrågasatts mer de senaste åren.

Hur framtiden kommer att se ut för studieförbund och folkhögskolor beror till

stor del på om de kan behålla sin relevans, tror Fredrik Torberger. Det finns goda möjligheter till detta, bland annat för att det finns många frågor i samhället där folkbildningen kan ta en aktiv del. Men, det är inte säkert att man lyckas.

– Troligen kommer folkhögskolorna ha goda möjligheter att behålla sin gamla roll eftersom det basala behovet finns kvar. Möjligen kommer internatboende att minska, dagens unga tycks mer hemkära och svenskarna umgås i allt mindre kretsar.

NÄR DET GÄLLER studiecirkelarna har det skett en stor förändring de senaste tre åren. När coronan hindrade oss från att träffas fysiskt var studieförbunden snabba att gilla läget. De traditionella studiecirkelarna ersattes av videomöten. Den utvecklingen togs emot med blandade känslor. En del studiecirkelrävar saknade den sociala kontakten som för många haft lika stor betydelse som själva lärandet, men det var också många som uppskattade att studiecirkelarna nu blivit mycket mer lättillgängliga.

– Jag tror alla formerna kommer att leva

Fredrik Torberger

Foto: Marie-Therese Karlberg

Kairos Future

Kairos Future är ett internationellt konsult- och analysföretag som hjälper företag att förstå och forma sin framtid. Kairos Future grundades 1993 och har sitt huvudkontor i Stockholm.

A I L V
R
A
L
Ä
R

"Bland annat för att få ork och tid till annat som känns viktigt. Frågan är om detta leder till att fler vill lägga mer tid på folkbildning?"

kvar, säger Fredrik Torberger, både distanskurserna och den vanliga studiecirkeln och även hybridvarianter. Den stora knäckfrågan är vem som ska vara cirkelledare. Vi ser tecken på att människor ställer högre krav på effekten av sina ideella engagemang. Fika och ett socialt möte hade större betydelse förr, men kanske pendeln svänger tillbaka?

PANDEMIN FÖRÄNDRADE FOLKS referensramar om att ha ett bra liv. Vi kunde vara hemma mer och några tog livsavgörande beslut under pandemin.

– Många checkade ut från hamsterhjulet och fick en annan syn på jobbet som mer instrumentalt. Särskilt bland en del unga finns idéer om att inte göra mer än

CIRKEL
ledare

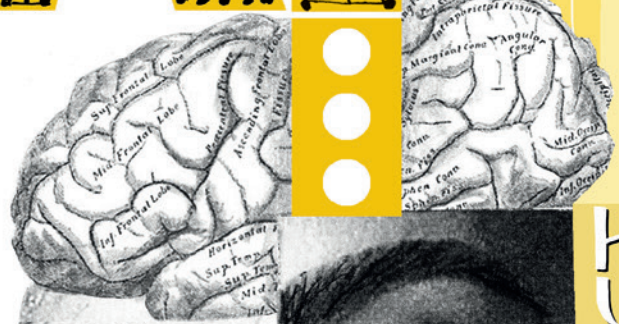
WEBB
Nävern
FOLKBILDNING

STUDIE
CIRKLAR.

U
N
Z
C
X

D
E
M
O
K
R

NATUR &
KULTUR

→ det som är avtalat, att inte jobba extra. Bland annat för att få ork och tid till annat som känns viktigt. Frågan är om detta leder till att fler vill lägga mer tid på folkbildning?

Läraryrollen kommer att förändras på fler sätt och här tror Fredrik Torberger att AI kommer att få stor betydelse. Artificiell intelligens utvecklas med mycket stor hastighet och det kommer att påverka undervisning och utbildning. Det finns redan en app som skriver barnböcker och snart släpps Microsoft Copilot som hjälper alla med Microsofts program att arbeta snabbare.

– Det förändrar kunskapsinhämtningen i klassrummet. Lärare kommer att kunna skapa lektioner på nolltid. AI kan sammanfatta, skapa powerpoints. Det kan ge mer tid till diskussion, säger Fredrik Torberger.

– Samhället står inför förändringar som vi behöver diskutera och förstå och här kan folkbildningen spela stor roll. Det finns en stor mängd behov som kan adresseras av folkbildningen.

DE SOM FÖRR stod bakom folkbildningen var rebeller, samhällsförändrare. Idag är dessa organisationer en del av etablissemanget. Samtidigt minskar anslagen till folkbildningen och vi måste börja fundera över vad det är folkbildningen ska erbjuda.

– Ingen större organisation har bildats efter 1930, om vi inte räknar Sverigedemokraterna. Vi har visserligen fått Greenpeace och Amnesty men de är inte särskilt stora och jag räknar dem inte som folkrörelser. De som är dagens rebeller är de som slåss för klimatfrågorna, säger Fredrik Torberger och fortsätter: Att den rörelsen inte är större än vad den är har många orsaker, men en är sannolikt dagens människors oförmåga att organisera sig till stora, maktbärande kollektiv – det som folkbildningen en gång rustade människor för.

DET FINNS EN negativ tendens i samhället när det gäller människors tilltro till andra. Folk som det går bättre för i samhället har större tillit till andra och samhället än de som är mer beroende av samhället, i form av försörjningsstöd och vård.

– En viktig sak som folkbildningen har handlat om är att få in de som står utanför. Det arbetet kommer att vara högst relevant även om tio år, säger Fredrik Torberger. •

Öva & Pröva

Nu finns Öva & Pröva – ett läromedel som utvecklar läsförståelsen i svenska för vuxna. Använd läromedlet för grundläggande sva, delkurs 2–4. Digitalt extramaterial med facit, ljudfiler och ett lärarstöd ingår.

Efterfrågat
läsförståelse-
material!

Läs mer på nok.se/ovaochprovavux

STUDIEFÖRBUNDEN MER RELEVANTA ÄN NÅGONSIN

Anna Ekström har haft flera olika ministerposter i socialdemokratiska regeringar, senast som utbildningsminister. Själva säger hon att det hela tiden har varit folkbildningen och folkhögskolorna som legat henne varmast om hjärtat. I mitten av april utsågs hon till ordförande för RIO, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation. För Impuls ger hon sin syn på framtidens folkbildning.

Folkbildningen befinner sig redan i framtiden. Mycket har hänt som utvecklat inte minst studiecirkel de senaste åren. Framför allt gäller det digital utveckling. Men Anna Ekström försvarar ändå den gamla traditionella studiecirkeln.

– Studieförbunden har väldigt många språkcirkel och där finns det en stor efterfrågan från deltagarna att ha tillgång till dem digitalt. Men i många kurser finns det moment där det är helt värdelöst med digital undervisning.

ANNA EKSTRÖM NÄMNER studiecirkel i vardagssvenska som ett bra exempel.

– Där är ju själva syftet att deltagarna sitter och umgås. För att inte tala om alla hantverkskurser, till exempel sömnad och biodling.

Hon nämner en matlagningskurs för unga där ett moment var att göra en vaniljsås. När läraren sa att såsen skulle vispas tills den var lagom tjock och lagom söt undrade alla eleverna vad som var lagom tjockt och lagom

sött. Hade lektionen ägt rum i ett kök hade naturligtvis läraren kunna gå runt och kontrollera att såsen blivit lagom tjock, och lärare och elever hade smakat på såsen.

– Ordet lagom är inte anpassat för praktisk undervisning i det digitala mediet, säger Anna Ekström.

Under senare år,

inte minst under och efter pandemin, har studieförbunden fått konkurrens från många privata utbildningar som erbjuder liknande kurser som studieförbunden.

Anna Ekström ser också de privata kursarrangörerna växa, men känner sig säker på att studieförbunden kan behålla sin attraktionskraft.

– Studieförbunden är väldigt bra på att ordna kurser. De har också en helt annan prisbild.

ANNA EKSTRÖM NÄMNER Biskops Arnös folkhögskola, där hon själv sitter i styrelsen. Den skolan erbjuder en mycket eftertraktad och välkänd skrivartutbildning och just skrivart- och författarkurser är ett av de områden där de privata alternativen har ökat mycket de senaste åren. Det har inte minskat Biskops Arnös attraktionskraft.

– Både folkhögskolorna och studieförbunden är mer relevanta än någonsin. Det är en konstlad motsätt-

ning mellan folkbildning och utbildning som är relevant på arbetsmarknaden. Vi har folkhögskolor för att lägga grunden till fortsatta studier, för att kunna försörja oss och för att lära oss ta ansvar för vårt samhälle, att bli bildade människor. Jag har svårt att se de målen som motstridiga.

Anna Ekström oroas av utvecklingen för folkbildningen den närmaste tiden, med de neddragningar till folkhögskolor och studieförbund som är aktuella. Hon ställer sitt hopp till de gamla folkrorelsepartierna i regeringen, dit räknar hon Liberalerna och Kristdemokraterna. Hon vill inte heller se en utveckling där folkhögskolor och studieförbund privatiseras och bolagiseras, så som skett med delar av grund- och gymnasieskolan.

– Hela tanken med studieförbund och folkhögskolor är att de drivs av en idé. Jag kan inte se hur den idén ska bidra till aktieägarvinster.

Vad ser hon för hot mot folkbildningen i framtiden?

– Ett uppenbart hot på kort sikt är ekonomiskt tuffa tider och en regering som är beroende av SD som aldrig har gillat folkhögskolor. Vi ska bidra till ett demokratiskt samhälle, men om det kommer krav på till exempel ett mer nationalistiskt kursinnehåll är det farligt. Att befinna sig på armlängds avstånd från den politiska makten har blivit ett populärt uttryck. Det bör i allra högsta grad gälla folkbildningen, anser Anna Ekström.

Anna Ekström

Jan Fröman

BÄSTA ARBETSPLATSEN TVÅ ÅR I RAD

Med ett friare arbetssätt, utan stel struktur, får vi medarbetare som gör väldigt bra ifrån sig. Du måste ha kollegor och personal som vågar prestera. Det säger Joachim Lindqvist som är avdelningschef för Studieförbundet Vuxenskolan i Halland, en arbetsplats som utsetts till Sveriges bästa för små organisationer med 20-49 anställda – två år i rad.

När vi låter Joachim Lindqvist prata på en stund framgår det snart att det inte bara handlar om att låta personalen växa av egen kraft, det handlar lika mycket om att ligga i framkant när det gäller själva verksamheten.

– Framtiden för folkbildningen är digital, säger Joachim Lindqvist. Vi var till exempel bland de första att starta en podcast. Det tillhör framtiden att folkbildning ska vara tillgänglig överallt, till exempel kan du lyssna på vår podd när du kör bil. (Läs mer om podcasten på sid 11.)

DET MESTA AV utbudet från Studieförbundet Vuxenskolan i Halland är helt eller delvis digitalt. En mycket populär verksamhet är dansundervisningen som bedrivs i fyra fina och ändamålsenliga lokaler. Den undervisningen sker naturligtvis fysiskt på plats men allt som deltagarna vill visa upp sänds också på nätet.

Samtidigt har SV Halland satsat på öppenhet och bra lokaler som är tillgängliga för deltagarna mellan klockan 7 och 23. Det finns inte personal på plats hela tiden, men det är inga problem.

– Vi har överenskommelser med våra deltagare och allt fungerar väldigt smidigt. Det är också praktiskt för till exempel ungdomar om de vill gå direkt från skolan till Vuxenskolan och läsa läxor här innan dansträningen börjar.

– I Halmstad konkurrerade vi faktiskt ut fritidsgårdarna med vår verksamhet.

FÖRE PANDEMIN HADE SV Halland tre procent av länets invånare som deltagare i verksamheten. Det var mer än de båda näst största studieförbunden tillsammans.

– Under pandemin sjönk det, men nu är vi nästan tillbaka igen, säger Joachim Lindqvist.

”Vi kanske väljer att avstå framtiden delar av dagen.”

Hur studiecirkelverksamheten kommer att se ut om tio år är svårt att förutspå. Den digitala verksamheten kommer att vara kvar, det är Joachim Lindqvist helt övertygad om, men ett stort frågetecken är hur stor roll artificiell intelligens, AI, kommer att spela.

– Du kommer förmodligen kunna läsa språk utan kursledare, kanske inte ens ha en danslärare. Den digitala framtiden är här och den kommer att utvecklas. Men vi vill också ha ställen att gå till, kanske blir det som med gamla vinylskivor som kommer tillbaka och är oerhört populära igen.

– Vi kanske väljer att avstå fram-

tiden delar av dagen.

I många kurser kommer den traditionella cirkelledaren att vara passé. Det handlar framför allt om kurser som deltagarna

betalar för, då krävs det en lärare med kunskaper och professionalitet. Men på andra områden kommer vi att känna igen de gamla studiecirkelarna.

– Vi vill ha ett starkt civilsamhälle med många föreningar och där kommer den gamla sortens cirkelledare finnas kvar, inte minst inom pensionärsorganisationerna. Att bryta ensamhet hos äldre är en viktig funktion, då handlar det inte om behov av fortbildning.

Finns det några hot mot folkbildningen i allmänhet och studieförbunden i synnerhet?

– Ja, det finns det. Regeringens grundvärderingar visar sig i minskade anslag till både studieförbund och folkhögskolor. De vill inte ha ett mångkulturellt samhälle. Det är en katastrof för det är så många människor som behöver de här platserna och behöver känna ett sammanhang. Vi kommer att få ett större utanförskap. Det är mycket tydligt.

– Vi skulle vara extremt relevanta om politikerna kunde se vad vi betyder för varje deltagare, säger Joachim Lindqvist.

Joachim Lindqvist

Jan Fröman

NATUR &
KULTUR

Rivstart för svenskan!

Vårt populära läromedel har fått ny form och reviderat innehåll. Rivstart innehåller varierade och lustfyllda övningar där samtal och vardagssituationer är i fokus. Med snabb progression och repetitionsuppgifter som prövar, befäster och synliggör språkinläringen lär sig studenterna svenska från dag ett.

Ny form
och reviderat
innehåll!

nok.se/rivstart

Lokal kraft

INBLICK

Inspireras av SV:s verksamheter från norr till söder.

Vill du tipsa om SV:s lokala aktiviteter & nyheter? Mejla impuls@sv.se. Hoppas vi hörts!

VILL DU SE EN STJÄRNA?

Foto: Raymond Rånge

I Uppsala arbetar SV Uppsala län tätt samman med många föreningar. En av dessa är Uppsala amatörastronomer, en förening med ett 80-tal medlemmar där ett av huvudsyftena är att sprida kunskap om populär astronomi.

Det gör man bland annat genom visningar av stjärnhimlen för allmänheten vid Uppsalas gamla observatorium i Observatorieparken varje stjärnklar tisdag under den del av året när det inte råder sommartid.

– På dessa visningar kan det komma alltifrån tio till 50 intresserade personer. Vi märker ett klart uppsving av antalet deltagare när tidningarna har skrivit om något pågående fenomen som till exempel norrsken, säger föreningens ordförande Lars Hermansson, som också var med och bildade föreningen 1980.

Andra exempel på folkbildande verksamhet där Uppsala amatörastronomer samverkar med Studieförbundet Vuxenskolan är möten med inbjudna föredragshållare, torsdagsträffar med specifika teman samt stjärnträffar och observationskvällar vid föreningens klubbobservatorium tre mil väster om Uppsala. •

Lars Hermansson

Foto: Johan Marklund

DANS FÖR PARKINSON 10-ÅRSJUBILERAR

Foto: Katarina Westberg

För tio år sedan startade sektionen för folkhälsa i Region Jönköping "Dans för dig med Parkinson" tillsammans med Parkinsonförening Jönköpings län. Förra året blev SV Jönköping huvudarrangör för insatsen i Jönköping och några av de allra första deltagarna finns fortfarande med.

Den är baserad på metoden Dance for PD, som utvecklades av Mark Morris Dance Group i New York. I Sverige var Katarzyna Filipowicz, professionell dansare och dansterapeut, först ut med denna dansform.

– Dans för Parkinson kan lindra symptomen, får deltagarna att glöm-

ma bort sjukdomen under en stund samtidigt som de får träffa andra med samma diagnos. Dansen gör att det lustfyllda får fokus, säger hon.

FÖR NÄRVARANDE PÅGÅR det också ett svenskt forskningsprojekt kring Dans för Parkinson, som mäter dansens effekter på livskvalitet samt kognitiv och fysisk förmåga hos deltagarna. Projektet är en samverkan mellan forskare från Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg, Jönköpings universitet och Region Jönköpings län med Västra Götalandsregionen som huvudman. Resultatet av studien presenteras troligtvis i höst. •

ROADTRIPS TILL BLOMMOR OCH BIN

Är du sugen på att besöka vackra trädgårdar i sommar? Små privata eller stora slottsträdgårdar? På trädgårdsresan.se hittar du allt som du behöver.

Här finns exempelvis tio olika roadtrips att välja mellan. En-, två- eller tredagarsutflykter runt om i Västra Götaland och i Halland. Från Alingsås till Änglagårdsland eller från Onsala-halvön till tygrieket för att bara nämna ett par exempel.

TRÄDGÅRDSRESAN, SOM STARTADE 2013, är en västsvensk variant av brittiska The Yellow Book, berömd för sina magnifika besöksträdgårdar. Vid årsskiftet 2022/2023 hade Trädgårdsresan 97 besöksträdgårdar varav 74 i Västra Götalandsregionen och 23 i Halland. Här finns allt från stora slottsträdgårdar och kommunala anläggningar till en liten ideell förening som odlar i en skrevla i berget på ön Åstol.

Jonsnereds trädgårdar i Partille, en av de trädgårdar som medverkar i Trädgårdsresan.

– Vi blev tidigt tigha partners med Studieförbundet Vuxenskolan och har på så sätt bidragit till folkbildningen med cirklar, föreläsningar och kulturarrangemang på temat trädgård

och biologisk mångfald. Mycket finns tillgängligt i digitalt format på Trädgårdsresan.se, berättar Agneta Olsson, ordförande i Trädgårdsresan. •

Lyssna på Bildningsoptimisterna

I höstas startade SV Halland sin alldeles egna podd "Bildningsoptimisterna", för samtal kring folkbildning.

TIPS!

I podden ger sig SV Hallands verksamhetsutvecklare ut på spaning och träffar nya intressanta gäster i varje avsnitt.

– Vi har länge gått och småfunderat på att starta en podd och så i höstas kläckte vår avdelningschef Joachim Lindqvist namnet "Bildningsoptimisterna" och då drog vi igång, berättar Kristina Svahn, enhetschef på SV Halland.

Hon understryker att det här är hela avdelningens projekt. Alla ska och kan bidra med idéer och intervjuer. Ämnet kan vara såväl lokalt som globalt,

men hittills har man hållit sig på det lokala planet i de cirka halvdussinet avsnitt som har spelats in. Här kan du till exempel möta Elvira Blomquist och Lina Jansson från Ungteatra, en förening som arbetar med jämställdhet och mänskliga rättigheter genom teater, dans och musik. Eller "folkbildningsivrvaren" Rebecca Nordström i ett samtal om hennes egen bildningsresa, kulturens roll och folkbildningens kraft.

Varje avsnitt är en halvtimme långt och de återfinns på Spotify. Sök på Bildningsoptimisterna eller SV Halland podcast. •

Foto: Kastriot Morina

SPRIDER OPTIMISTISKA FAKTABASERADE NYHETER

Trots mycket hemskt som händer i världen finns det också positiva och optimistiska framsteg som många inte är medvetna om. Nyhetssajten Warp News vill balansera den negativa nyhetsrapporteringen med optimistiska nyheter för att ge människor en bättre framtidstro.

Chefredaktören Mathias Sundin menar att stora delar av nyhetsmedia är obalanserad och negativa i sin nyhetsrapportering. Det ger människor en felaktig bild av världen eftersom det händer bra saker också som inte får samma spridning. Då blir människor överdrivet pessimistiska och det påverkar hur de lever, vilka beslut de fattar, hur de

”De som läser våra nyheter mår förhoppningsvis bra efteråt men det är ingen snuttefilt för en hemsk värld. Vi skriver om viktiga framsteg som annan nyhetsmedia glömmar bort eller vinklar på ett annat sätt.”

röstas och hur deras syn på framtiden är.

– Om någon kommer in till dig varje timme och säger att du är dum kommer det att påverka dig efter ett tag och du börjar tänka att du kanske är dålig. Du får en felaktig bild om dig själv. På samma sätt påverkar negativa medier oss. Warp News vill balansera upp detta med att sprida optimistiska faktabaserade nyheter.

VAD OPTIMISTISKA NYHETER är varierar från person till person förstås, men Warp News skriver om sådant som de uppfattar är bra. Det kan vara olika typer av framsteg som att extrem fattigdom minskar och att utbildningsnivån ökar i många länder, att vissa djurarter gör comeback efter att ha varit utrotningshotade eller medicinska genombrott.

– Det finns viktiga trender som pågår i samhället som de flesta missar. Många tror att när något blir bättre blir det sämre. När det blir billigare tror det flesta att det blir dyrare. Vi försöker visa den typen av sammanhang. De som läser våra nyheter mår förhoppningsvis bra efteråt men det är ingen snuttefilt för en hemsk värld. Vi skriver om viktiga framsteg som andra nyhetsmedier glömmar bort eller vinklar på ett annat sätt.

WARPS NEWS HAR också börjat granska saker ur perspektivet att när något är dåligt är det för bra för att vara sant.

– Nu håller vi på med en undersökning om det sjätte massutdöendet av djurarter. Vi

Mathias Sundin, chefredaktör på nyhetssajten Warp News.

Foto: Andreas Jartén/Hela Sverige samlas

försöker hitta nyanserna och granskar det ur perspektivet om det verkligen är så dåligt som det låter.

Dåliga nyheter sprids snabbare än positiva och Warps News frågade sig i början var de skulle hitta optimistiska nyheter. De insåg snabbt att det finns många kanaler och de har även volontärer som är duktiga på att nosa upp nyheter som de delar med sig. Inom forskning och allmän teknikutveckling finns det olika typer av framsteg och på AI-området händer det spännande saker. När det handlar om mänskliga framsteg är det mycket statistik som dyker upp. Inom klimatområdet finns det människor som engagerar sig för att minska problemet med klimatförändringar.

ETT EXEMPEL PÅ hur Warp News vänder på perspektiv är artikeln ”Människa och AI-bot skriver bok ihop” där Mathias Sundin skriver om hur man kan använda ChatGPT för

att skriva och tänka bättre. ChatGPT är en chattrobot eller virtuell assistent som inte är så bra på faktafrågor, men som kan samtala på ett människoliknande sätt på olika språk. Det finns kritik mot chattroboten. Journalister är rädda för att roboten kommer att ta över deras jobb. Många lärare är oroliga för att elever kommer att fuska och be roboten göra läxorna. Mathias Sundin förstår oron, men ser denna tekniska innovation som något positivt.

– Många lärare hinner inte ge varje elev personlig feedback på skoluppgifter. Då kan eleven be ChatGPT om respons, hur ska hen göra för att skriva bättre texter. Läraren behöver inte ägna en sekund åt detta, men eleven får jättebra feedback som den sen kan prata med läraren om. Men det kräver att lärarna gör om sin undervisning och utvecklar och förändrar sig.

Soledad Cartagena

Warps News

Nyhetsajten Warp News har funnits sedan 2019 och är en avknoppning av den ideella stiftelse Warp Institute. Grundaren är före detta L-riksdagsledamoten Mathias Sundin. Målet är att sprida faktabaserade och optimistiska nyheter för att ge människor en bättre framtidstro.

Redaktionen består av volontärer och en rådgivande styrelse bestående av bland annat Richard Maltzbarger med en bakgrund som operativ chef för amerikanska kedjan Lowe's och Karin Nilsdotter, entreprenör inom besöksnäring och rymdturism. Andra experter är astronauten Christer Fuglesang, doktor Mouna Esmaeilzadeh, Nicklas Berild Lundblad som är Googles samhällspolitiska chef och food tech-experten Daniel S. Ruben.

Foto: Hub Berlin

Kvinnorna utmanar sig själva genom att träna tantparkour: Raija Engqvist längst till vänster leder Mariestads första gruppträning i tantparkour. Trots att det var mitt i påskveckan dök halva gruppen upp och tränade.

TANTPARKOUR I MARIESTAD

I Mariestad har tantparkour kommit för att stanna. I varje fall om man frågar de kvinnor som tränar med kursledaren Raija Engqvist en gång i veckan.

På Karlsholme syns ett gäng som klättrar, balanserar, kryper, hoppar, hänger och skuttar av hjärtans lust. Man kan tro att det är förskolebarn, det hörs glada tjut och skratt, energin är på topp, men kropparna är vuxna och hårslingorna skiftar i vitt och grått.

– Vi ägnar oss åt tantparkour. Det är en

träningsform som innebär att ta sig från punkt A till B genom att utmana sig själv och ta sig an alla hinder på vägen, förklarar Raija Engqvist som håller i träningen.

RAIJA BRUKAR REKA olika platser i utomhusmiljö för att hitta lagom utmanande rundor. I parken Karlsholme har gruppen träffats flera gånger. Här finns gott om möjligheter för den som tar på sig "tantparkourglasögonen". Räckan, kantstenar, bänkar, trappor, ramper, men också ett utegym och en stor lekplats. Det mesta går att

"Raija brukar reka olika platser i utomhusmiljö för att hitta lagom utmanande rundor."

”En vanlig sten i parken kan bli ett hinder att klättra upp och hoppa ner från, allt utifrån dagsform och förmåga.”

använda på kreativa sätt som sätter styrka, balans, vighet, koordination och även mod på prov. Skrattmusklerna tycks också få sitt. Humöret är på topp.

När Raija Engqvist fick frågan om hon ville leda tantparkour för Vuxenskolan i Mariestad tvekade hon inte ett ögonblick. Maria Ringsén i Borås var först med tantparkour i Sverige. Hennes påhittiga sätt att träna utomhus spred sig snabbt. Folk delade bilder på egna tantparkour-övningar på sociala medier. Det gjorde även Raijas kusiner i Finland.

MAN MÅSTE INTE vara ”tant” för att kvalificera sig för kursen i tantparkour, försäkrar Raija.

– Det räcker att man vill utmana sig fysiskt och psykiskt, det är bara att haka på!

Att just Raija, som kallar sig för glad pensionär på 66 vårar, skulle få frågan om att leda tantparkour, var en självklarhet – och samtidigt raka motsatsen. Hon har nämligen jobbat för motionsidrottsföreningen Korpen i många år, varit en aktiv friluftsmänniska hela livet och extraknäcker som vattengympaledare.

– Men 2015 drabbades jag av en livshotande hjärnhinneinflammation och sepsis och var nära att dö. Jag minns ingenting av de första veckorna, men efter åtta veckor blev jag hemskickad med rullator och hemtjänst, berättar Raija Engqvist.

Hon var dock fast besluten att komma tillbaka till livet. Medfödd sisu (finsk

*Från toppen:
Britta, 78 år, vågar sig
på ett hopp.*

*Ninni Stabäck, 71 år, svingar
sig mellan repen. I det
här sällskapet vågar hon
utmana sig själv.*

*Raija Engqvist leder
Vuxenskolas första kurs
i tantparkour i Mariestad.
”Roligt, utmanande, kreativt,
socialt och lekfullt. Det är
viktigt att hitta sätt att må bra
och tantparkour är fantastiskt
roligt och välgörande”, tipsar
hon och de glada deltagarna.*

→ uthållighet och kampvilja) fick Raija att steg för steg återerövra sitt liv. Än idag har hon svårt för koordination. Men hon väljer att se det positivt.

– Jag kan alltid säga ”Klaras jag, så klaras ni!” Och ibland får jag säga, ”gör inte som jag gör utan som jag säger”, för jag har svårt med balansen. Men jag har blivit mycket säkrare sedan jag började med tantparkour och känner min kropp bättre nu, säger hon och tillägger:

– Jag vill inspirera folk som behöver komma i gång, till exempel efter en sjukdom.

EN SOM PROVAR tantparkour för första gången den här dagen är Iris Jakonen, 74 år. Hon har lagt sina stavar åt sidan och går med liv och lust in för de olika hindren.

– Det här ger så mycket endorfiner, utbrister hon entusiastiskt.

När man ser henne är det svårt att tro att hon för bara drygt ett år sedan gick en tuff match mot cancer och fick en njure transplanterad.

DE ANDRA i gruppen intygar att det här med tantparkour är något som de vill fortsätta med.

– Det är en härlig gruppdynamik och vi får röra oss på barns vis, säger Berit Blom, 64 år.

– Det ser lätt ut, men det tar lite här och där och gör verkligen nytta, tycker Ninni Stabäck, 71 år.

– Vi kan och kan inte, men tillsammans vågar vi ändå, säger Gunilla Källén, 71 år.

– Vill man ha roligt en timme så ska man gå på tantparkour. Det är förbaskat kul och jag ser fram emot det varje vecka. Oavsett hur trött jag är innan, får jag en massa energi när jag är här, avslutar Raija Engqvist.

Anna Rehnberg

Från toppen: Iris Jakonen, 74 år, vågar prova på det mesta, trots att det är första gången som hon är med.

”Det här är mänsklig hjärn-gymna och vi får skratta åt oss själva. Jag kommer fortsätta med tantparkour, det känns så glädjespridande.”

Alla slags miljöer går att använda till tantparkour, även lekplatser, menar Raija Engqvist och får medhåll av gruppen.

”Vi får röra oss som barn igen, det är man inte van vid, men det stärker verkligen balansen och känns väldigt lustfyllt”, säger Berit Blom, 64 år, i svart luva.

”Jag brukar ha mössa eftersom jag lätt slår i huvudet, på grund av koordinationproblem efter hjärnhinneinflammationen. Men faktum är att jag fått bättre koll på kroppen sedan jag började med tantparkour”, säger Raija Engqvist.

Gunilla Källén, 71 år, blir på gott humör av sin nya träningsform.

Kompetensutveckling

TIPS & TRIK

Utveckla din kompetens och låt dig inspireras med böcker, appar, poddar och andra verktyg.

Lättlästa nyheter

Om man vill ta del av lättlästa nyheter är tidningen "8 sidor" ett bra alternativ. Tidningen finns att prenumerera på som papperstidning men finns också som en nyhetssajt. Båda ges ut av Myndigheten för tillgängliga medier. 8sidor.se

För lättlyssnade nyheter på radio finns "Klartext" på Sveriges radio. Nyheterna läses på ett lite lugnare sätt och med enkla ord. Nya avsnitt kommer varje vardag klockan 19 och 21.

[Sverigesradio.se/klartext](https://sverigesradio.se/klartext)

ANVÄND KAHOOT I DIN CIRKEL

Kahoot är en enkel app med många egenskaper. En av dem är att du som cirkelledare kan skapa quiz och bjuda in deltagarna till så kallade Kahooter, slutna grupper. Skapa ett lekfullt quiz om deltagarna, cirkeln eller samhället där ni bor.

MÖT VÅREN MED CARL OCH KARIN LARSSON

I början av maj lanseras årets designsamarbete på Akademi-bokhandeln. I år pryder motiv av Carl och Karin Larsson bland annat anteckningsböcker, pussel och kalendrar. De utvalda motiven kommer primärt från tavlorna "Sommar i Sundborn", "Trädgårdsscenen från Marstrand" samt Karins textilmönster "Kaninblomster".

Foto: Fanny Löfgren

Stålmormors äventyr

Maja bor med sin mer än 100 år gamla gammelmormor, som hon kallar Stålmormor. I familjen ingår också en störig rimmande känguru

som heter kängan. Tillsammans har de en djurjour som dagligen rycker ut och räddar djur i nöd.

Boken riktar sig till barn 6-12 år och passar för högläsning i hängmatta. "Stålmormors äventyr" ges ut av Lava förlag.

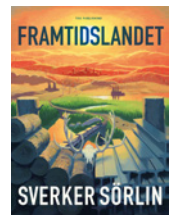
BOKTIPS

Framtidslandet

Efter att varit slutsåld i 16 år kom i mars den prisbelönta författaren och idéhistorikern Sverker Sörlins bok "Framtidslandet"

ut som en nytugåva. Boken har varit stilbildande för diskussioner om stad och land. En fråga som ligger Sverker Sörlin nära är vikten av att mobilisera civilsamhället genom folkbildning, studieförbund och föreningsliv.

"Framtidslandet" ges ut av Teg Publishing.

Under fullmånen

Lisa Föräres lättlästa bok utspelar sig under en natt på Cissis kafé. Medan Ali städar kommer en mystisk kvinna in och säger att hon heter Mona och att

hon är där för att baka månkakor och ber Ali hjälpa till.

Moomsteatern i Malmö sätter under våren upp en föreställning som bygger på boken (läs mer på sid 31). Boken ges ut av LL-förlaget.

Marianne Mörck

HON NJUTER AV "SJÄLVHETEN"

Marianne Mörck må vara en social fena, som "Biggan" i Bonusfamiljen. Men privat är hon gärna ensam. Nu är hon aktuell med Skåneturnén "Mitt fantastiska liv".

TEXT: Agneta Slonawski

LÅNGT INNAN ÖRESUNDSBRON byggdes flyttade Marianne Mörck in i ett stort hus nära vattnet. Där bor hon fortfarande kvar, även om en stor livstanke är att städa ut och rensa bland de 35 000 små figurer från Kinderägg, som bara är en del av allt som hon har samlat genom åren. Allt för att flytta högst upp i en lägenhet, gärna i ett nybyggt hus – utan gård med planteringar, grillfester och andra samkväm. Just det kommer hon inte att prata om under sina föreläsningar. Men visst, det blir en del personliga saker och framför allt anekdoter från alla år på scen.

– Det är lika roligt varje gång, oavsett om de är äldre eller yngre. Jag pratar om allt från att ha varit i Sydkorea för att sätta upp Aida till operascener här hemma. Men också det som jag tror att publiken har en relation till, som mina möten med Sven-Bertil Taube eller Loa Falkman. Det blir

en slags igenkänning hos publiken, säger Marianne Mörck, som aldrig har stolpar, manus eller sufflös när hon är ute på turné eftersom hon ser sig som ostoppar när det gäller att prata på.

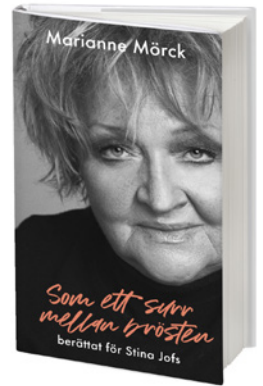
MEN LÅT OSS ta det från början: Marianne Mörck är uppvuxen i Göteborg och utbildad på scenskolan där. Steget till kören på Stora teatern var inte långt. Nästa stora körsång var i Scandinavium när Birgit Nilsson hade titelrollen i Turandot. 1977 kom hon till Malmö stadsteater. Där har det blivit närmare 50 uppsättningar av vitt skilda slag. De som besökt Fredriksdalsteatern om somrarna kan ha sett henne där. Så fortsätter det med ett skutt till skådespelare i tv-serien Wallander. Och inte minst Bonusfamiljen, där hon spelar Birgitta, med smeknamnet "Biggan". Liksom turnén med monologpjäsen "Britt-Marie var här." Båda

"Det är lika roligt varje gång, oavsett om de är äldre eller yngre."

Mitt hem är min borg, så lever skådespelerskan Marianne Mörck sitt liv. Nu åker hon tillsammans med SV Skåneland ut på föreläsningsturnén "Mitt fantastiska liv" (höger nedan). Där teateranekdoter blandas med humor och smärta från skådespelerskans eget liv. 2021 kom hon ut med självbiografin "Som ett surr mellan brösten", berättat för Stina Jofs.

För många är Marianne Mörck känd som Birgitta i dramaserien Bonusfamiljen i Sveriges television, här med Christer Lindarw (Danny).

”Jag har neddragna gardiner och svarar inte ens om någon ringer på dörrklockan. Jag njuter av ’självheten’. Och jag är inte ensam. Jag hämtar kraft genom att dra mig tillbaka.”

→ rollkaraktärerna är medelålders kvinnor, rika på erfarenhet och att reda sig, och lite taggade och naggade av livet självt.

– Jag har blivit en offentlig person och mycket har läckt ut från mitt privatliv, i och med att jag har suttit i en massa soffor. Jag tror att många kommer bara för att se mig i verkligheten och säga hej. Jag tror att folk ser mig som en stark och glad människa, säger Marianne Mörck, som tycker om tanken på folkbildning.

DET HON ÄR ute efter är att få sprida glädje och inspiration genom sina föreläsningar. Kanske också att förmedla att det inte är för sent i livet att förverkliga saker som man gärna vill. Egentligen.

– Det kan handla om att baka bullar och ringa på hos nya grannen eller att äntligen åka till Thailand. Självt hade jag velat åka till Alaska och börja om mitt liv, men det skulle bara leda till blåskatarr. Men tanken på att hoppa av hjulet och bli avsläppt i Tibet för att bli hämtad två år senare har lockat mig många gånger, förklarar Marianne Mörck, som berättar att hon stundtals har levt ett turbulent liv.

HON ADOPTERADES BORT som liten. Hennes mamma arbetade som hushållerska. Först när Marianne Mörck var 29 år återfick hon kontakten med sin biologiska mamma.

Hon har två vuxna barn och har valt att lämna sitt privatliv utanför rampljuset. I dag lever hon ensam, är 74 år gammal, färdig med kärleksrelationer. Ja, förutom katten då, som får omsorg plus klapp.

– I dag är jag en enstöring som lever totalt isolerat. Mitt liv har format mig så. Jag har neddragna gardiner och svarar inte ens om någon ringer på dörrklockan. Jag njuter av ”självheten”. Och jag är inte ensam. Jag hämtar kraft genom att dra mig tillbaka, betonar Marianne Mörck som tillägger att hon lider lite av att hennes hem ser ut precis som när hon lämnade det.

NÅGONSTANS DÄR FINNS en önskan om att nästa gång hon öppnar dörren, ska allt vara sorterat och packat för flytt till en liten lya. Men hon är tacksam, utan att blanda in Gud. Tacksam för ett rikt liv och för att hon har det så bra idag. •

Fotnot: ”Britt-Marie var här” (efter Fredrik Backmans roman) i en Sverigeturné med Riksteatern.

Marianne Mörck

Svensk skådespelare, sångare och regissör.

Född 1949 i Göteborg.

Utbildar vid scenskolan i Göteborg.

Kom 1977 till Malmö stadsteater där hon har medverkat i ett fyrtiotal uppsättningar i allt från dramatiska talroller till stora operaproduktioner.

Hon har haft regissörsuppdrag på Göteborgsoperan, Malmö opera och Drottningholms slottsteater.

Har medverkat i flera filmer och även varit röstskådespelare i tecknade filmer.

Hon var med i tre säsonger av dramaserien Bonusfamiljen i Sveriges television.

Deltog av Stjärnorna på slottet 2017.

Julvärd i SVT 2019.

2021 kom hon ut med självbiografin ”Som ett surr mellan bröstet”, berättat för Stina Jofs (Bonnier Carlsen).

FÖRELÄSNINGAR SOM LOCKAR EN BRED PUBLIK

Föreläsningar som lockar en bred publik. Det är ett av Helena Sandells motiv till den föreläsningsserie som snart sjsätts i SV Skåneland. Där får vi komma skådespelerskan Marianne Mörck inpå livet.

– Det innebär att fler människor får upp ögonen för oss. För när de väl ser oss, så kan vi även sprida andra saker som vi håller på med, konstaterar Helena Sandell, som arbetar som verksamhetsutvecklare inom SV Skåneland.

Hon är väl medveten om att det finns svårigheter att nå ut till en del grupper, men faktum är att det ser ut som att en allt bredare och större publik nås. Mycket tack vare vidden av ämnena i föreläsningsserierna.

TA TILL EXEMPEL skådespelerskan Marianne Mörck, som i vår föreläser i SV:s regi, då både om sitt rika teaterliv och sitt innehållsrika privatliv. Namnet på föreläsningen är ”Mitt fantastiska liv”.

– Med henne får vi en publik, alltifrån 15 år till personer på över 90 år. De unga kanske har upptäckt henne som ”Biggan” i Bonusfamiljen på SVT och de äldre känner kanske igen henne från teaterscenen. Men många vill se

*”Själva syftet /.../
är ju att sprida
folkbildning, men
också att starta
studiecirklar i ämnen
som folk brinner för
– eller att fika, mötas
och ha ett samtal.”*

henne och höra henne tala, på riktigt, menar Helena Sandell.

EN ANNAN FÖRELÄSARE som dragit en bredare publik är Simon Zettergren. Upplägget har tidigare varit så att publiken kommer till biografen för att se filmen han gjort om hur det är att växa upp med en pappa som har schizofreni. Efter visningen stannar föreläsaren kvar och svarar på frågor. Det är en film som lockar till samtal kring psykisk hälsa.

Båda föreläsarna har det gemensamt att de har dragit mycket folk. Och att SV Skåneland lagt sig vinn om att boka in dem på små och halvstora orter.

– Ja, det har varit viktigt att inte enbart vara i större städer, utan vi har valt små ställen, som Osby och Simrishamn, upplyser Helena Sandell som påpekar att ord som tillgänglighet och en demokratisk tanke finns med i upplägget.

Helena Sandell

MED DET LITE uppsökande sättet att arbeta på hittar SV Skåneland ut till en publik som annars inte nås så lätt. När de väl är på plats missas sällan ett tillfälle att berätta om den egna verksamheten och möjligheten att själv starta kamratcirklar.

– Själva syftet med våra föreläsningsserier är ju att sprida folkbildning, men också att starta studiecirklar i ämnen som folk brinner för – eller att fika, mötas och ha ett samtal, konstaterar Helena Sandell.

Det hoppas hon på att fortsätta med. Helst med lite projektpengar i skålen. Går det som planerat, ser vi resultatet av det inför Skåneveckan i höst. Då står psykisk hälsa på turnéplanen.

Agneta Slonawski

Gemensam styrka

ÖVERBLICK

Smått och gott om förbundets verksamhet på nationell nivå.

BESLUT OM STRATEGIARBETE PÅ FÖRBUNDSSTÄMMAN

SV:s strategiarbete, som många arbetat med sedan september 2020, är framme vid sitt slut och när förbundsstämman nu träffas är det dags att besluta om vilken väg SV ska ta i framtiden.

För att komma fram till ett beslutsunderlag har strategiarbetet genomgått fyra faser. Insamlingsfasen där information samlades in och sammanställdes. Dialogfasen där samtal fördes med förtroendevalda, företrädare för grund- och medlemsorganisationer och medarbetare. I den tredje fasen som har pågått sedan april 2022 fram till april i år har förberedelser med förslag till stämman legat i fokus. I och med den fjärde fasen, som handlar om beslutsunderlag till vårens stämma, avslutas strategiarbetet.

Henrik Falk

ETT VIKTIGT BESLUT för stämman att ta ställning till är förslag om att anta fyra profilområden som beräknas få en viktig plats i framtidens SV. Dessa profilområden, som ska genomsyra hela SV, föreslås bli: Funktionsrätt, integration, föreningsliv och landsbygd.

Henrik Falk, SV:s stabschef och tillika projektledare för strategiarbetet, menar att valet av profilområden i viss

mån handlar om hur SV samlat kan leverera på dessa områden.

– När det gäller funktionsrätt, föreningsliv och landsbygd är de områden där SV redan har spetskompetens. Men vi kommer samlat att behöva prioritera och göra förflyttningar för att kunna leverera i alla dessa profilområden.

Kommer ni att anställa mer områdesinriktat för att stärka upp i de här profilområdena?

– Det vill jag inte säga någonting om ännu. Först är det upp till stämman att ta beslut. Men så snart klubban har fallit börjar arbetet med att ta fram en implementeringsplan över hur vi framåt och samlat inom organisationen ska prioritera, säger Henrik Falk.

I OCH MED beslutet på stämman är strategiarbetet klart. Men samtidigt börjar en lika viktig process med att implementera alla beslut in i verksamheten och den biten är också en viktig del av strategiarbetet, menar Henrik Falk.

– För förbundsstämman är hela organisationens forum. Det är avdelningarna som har makten på förbundsstämman, även om förbundsstyrelsen lägger fram underlag till besluten, avslutar han. •

Stort intresse för nominering av lättläst

Sista februari gick nomineringstiden för Lättlästpriset ut och nu pågår arbetet med att ta fram en vinnare. Impuls har ställt fyra frågor om Lättlästpriset till Kjell Stjernholm, utvecklingsledare och samordnare kring området funktionsnedsättning hos SV.

Hur många nomineringar har inkommit?

– Det har kommit in 35 titlar, det är ungefär lika många titlar som förra året, men det är mer engagemang runt priset. I synnerhet en bok har fått många nomineringar.

Spänner nomineringarna brett genremässigt?

– Ja, och det är en av de saker som vi diskuterat med vår granskningsgrupp och förlagen. Bakgrunden till priset är vår relation till läsare med en intellektuell funktionsnedsättning och det har visat sig att dessa läsare är breda i sin smak. Det måste inte handla om dem för att de ska vilja läsa böckerna.

Förra året gick lättlästpriset till en bearbetning av Wilhelm Mobergs bok "Sista brevet till Sverige". Är det viktigt att även bearbetningar och inte bara nya böcker uppmärksammas?

– Vi vill uppmuntra tillgången till bra litteratur och då menar vi att bearbetarna är en viktig grupp.

– Som lättlästläsare kan man också säga att man läser samma bok som andra läser. Det finns ett värde i det som är fint.

Priset delas ut i oktober.

•••••
• Fram till den 20 maj går det
• fortfarande att nominera till
• SV:s Författarpris. Av dessa
• väljer juryn ut tio böcker att läsa
• över sommaren. Därefter utses
• pristagaren.
•••••

SV KRITISKT TILL NYTT STATSBIDRAGSSYSTEM

Arbetet med att ta fram ett nytt statsbidragssystem pågår för fullt och tanken är att det ska börja gälla den 1 januari 2024 och användas fullt ut från och med den 1 januari 2025.

I det nya statsbidraget kommer fokus att ligga på en kvalitativ bedömning av verksamheten, vilken nytta samhället, föreningarna och framför allt vilken nytta den enskilde deltagaren har av sin bildningsresa. Antalet unika deltagare och studietimmar blir inte lika viktigt i fördelningen, men kommer fortfarande att mätas.

I DEN HÄR delen av Folkbildningsrådets förslag finns delar som är bra, menar Linus Olofsson, strategisk rådgivare SV.

– Jag tror många SV-medarbetare någon gång känt frustration över att de behövt lägga extra resurser på att få till bildningsresan så bra som möjligt, men fått samma anslag som för en enklare cirkel. Nu är tanken att vi kan göra bedömningen att en timmes

planering räcker för att få en cirkel komma i gång medan vi behöver lägga 15 timmar på en annan. Det ska nu vara okej i det nya systemet.

I STORA DELAR i det remissvar som SV lämnat in framhålls dock en hel del kritik. Bland annat ett förslag till en bedömarpanel som ska göra en samlad bedömning av hur studieförbundens kvalitativa arbete utförs. Linus Olofsson menar att SV:s kritik grundar sig på att upplägget och syftet med en bedömarpanel är otydligt och att man därför inte kan ställa sig bakom förslaget såsom det ser ut nu.

– Det ska vara en panel som är djupt förankrade i folkbildningen med koppling till forskning och civilsamhälle över hela landet. Men det är otydligt hur den ska se ut och risken finns att panelen till slut kommer att växa till att bestå av en massa experter där var och en driver sina särintressen i stället för att arbeta med helheten.

Linus Olofsson menar dock att SV inte ställer sig negativ till rörelsen mot ett mer kvalitativt bidragsfördelnings-system, men att de stora otydliga

och problematiska delarna gör att de inte kan ställa sig bakom förslaget.

– Kvalitet är godtyckligt och därför svårt. Då behöver man hitta andra parametrar som säkerställer rättssäkerhet och bedömning. Det kommer man säkert att göra men det framgår inte av förslaget så därför kan vi inte bedöma det nu, säger Linus Olofsson.

REMISSTIDEN GICK UT den 31 mars och förutom studieförbunden har även ett urval av kommuner och ett antal andra civilsamhällsorganisationer fått svara.

Folkbildningsrådet har sitt möte i slutet av maj och kommer sedan att återkomma med förslag i början av juni. •

Linus Olofsson

”MITT VAL” FICK HEDERSPRIS AV ZERO PROJECTS

”Mitt Val” tilldelades i februari hedersutmärkelsen ”Best international practice” under Zero projects internationella konferens på FN:s kontor i Wien. På plats fanns Kjell Stjernholm och tog emot priset och fick då också tillfälle att presentera ”Mitt Val” för en fullsatt publik.

Cirkelledarintervjun

EVA TACKADES FÖR SITT UNIKA ARBETE MED TAKK

– Jag älskar tecken, säger Eva Bergman. Det är så roligt att få dela med sig av den skatt som tecknen är.

För Eva Bergman är cirkelledarjobbet inte bara en fritidssysselsättning utan sedan drygt 15 år tillbaka är hon tillsvidareanställd som cirkelledare hos Studieförbundet Vuxenskolan Stockholm. Hennes unika kunskaper i TAKK anses så viktiga att Försäkringskassan har gett henne lönebidragsanställning där.

Eva Bergman har sedan 12 års ålder haft en liten hörselnedsättning, något som under skoltiden inte besvärade henne särskilt mycket. Hon utbildade sig till lågstadielärare och allt var frid och fröjd tills hon en dag upptäckte att hon inte hörde barnen längst bak i klassrummet. Då övergick hon till att undervisa i mindre grupper, till exempel barn i behov av extra stöd.

MEN HÖRSELSKADAN FÖRVÄRRADES och Eva Bergman insåg att hon inte kunde fortsätta på den inslagna vägen. Istället sökte hon till universitetet för att lära sig teckenspråk under ett halvår.

– Jag trodde att det var något som var lätt fixat, berättar hon. Men så var det inte. Teckenspråk är inte lättare att lära sig än andra språk.

Hon fick i alla fall jobb på en liten friskola där teckenspråkskunnig personal lärde henne mer.

Men efter några år gick skolan omkull och Eva Bergman stod utan jobb.

– Inget jättebra läge när man är 45 år och gravt hörselskadad.

Och det var nu som Eva upptäckte TAKK. Hon sökte efter något där hon kunde kombinera sin pedagogiska utbildning och förmågan att använda tecken. Hon googlade runt och sökte massor av information. Och precis när Eva var på väg att ge upp fann hon sin arbetsplats hos Studieförbundet Vuxenskolan i Stockholm.

I DAG HAR hon främst cirklar för personer som arbetar inom förskolan, särskolan och på gruppboheter. Det är de som har störst nytta av TAKK för att kunna kommunicera med dem som de arbetar med, huvudsakligen personer med någon form av funktionsnedsättning som har svårt att prata.

Enligt Eva krävs det mycket mindre motorik för att teckna än säga ett ord. Teckenkunskaperna hjälper alltså människor att uttrycka sig när det talade språket inte bär. När man använder TAKK låter man bli att teckna de ord som inte är så betydelsebärande.

Eva Bergman åker ofta ut till olika ar-

TAKK

TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) är en metod för att stödja kommunikation. TAKK är inte detsamma som det svenska teckenspråket, men bygger på dess tecken.

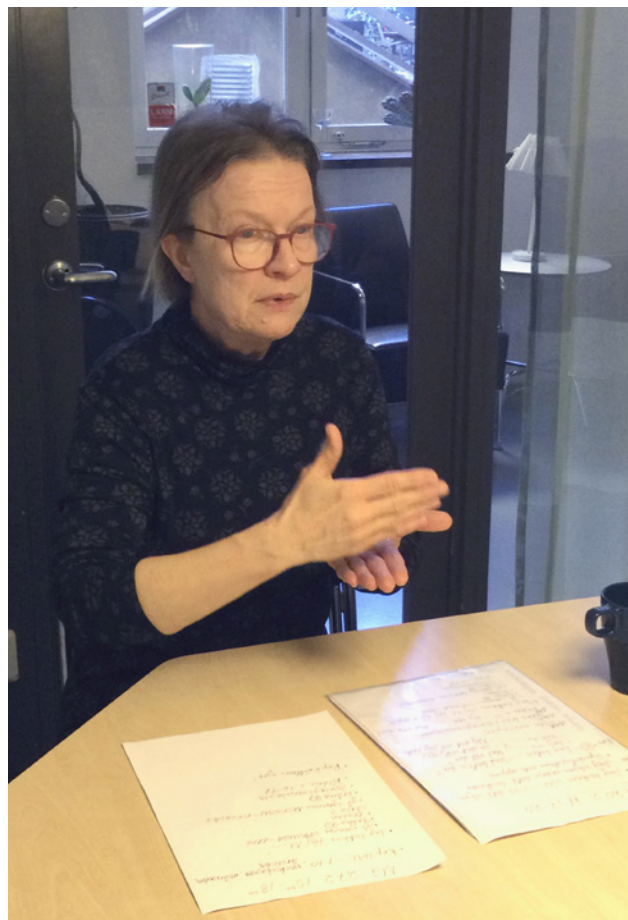
Tecknen används tillsammans med tal och som stöd vid språkutveckling men även som ersättning för talat språk.

TAKK är ett kommunikationsätt för hörande personer med försenad eller avvikande språkutveckling. TAKK används ofta av och till hörande personer med intellektuell funktionsnedsättning. Andra målgrupper är personer med tal- och språkstörningar.

"Jag trodde att det var något som var lätt fixat, berättar hon. Men så var det inte. Teckenspråk är inte lättare att lära sig än andra språk."

Eva Bergman älskar att få dela med sig av den skatt som tecken är. Här vid en lektion på SV.

betsplatser i Stockholms län och håller sina cirklar.

– Det är ett lättsamt jobb jämfört med att vara lågstadielärare och jag träffar nästan bara trevliga och intresserade deltagare. Ibland kan dock en grupp bli lite väl flamsiga, men då får jag plocka fram mina läraregenskaper och sätta ner foten.

– Tyvärr träffar jag dock aldrig själv de personer som i förlängningen får nytta av mina kunskaper, säger hon.

Annars är det enda negativa med jobbet att hon ibland kan sakna arbetskamrater inom sitt område, någon att utbyta erfarenheter med.

– Som det är nu får jag vara min egen utvecklare.

DESTO ROLIGARE VAR det då i höstas när hon blev utsedd till en av årets folkbildningsstipendiater av Stockholms stad. Hon blev inbjuden till lunch i Prinsens galleri i Stockholms stadshus och fick motta ett diplom och 10 000 kronor.

– Det var så flott och fint, berättar hon.

Lena Hallerby

Ovan: Eva utsågs till folkbildningsstipendiat i höstas.

Vänster: Lärobok i TAKK.

Minicirkeln

FÅGELSKÅDNING SKÄNKER GLÄDJE I VÅR

Att följa vårens ankomst genom att skåda fåglar är något som kan ge mycket glädje. Så här i början av maj är fortfarande flera tropikflyttande fågelarter på väg upp genom landet. Merparten av dessa arter har tillbringat vintern i Afrika.

Än så länge är trädens grönska ganska späd och man har en möjlighet att se de flesta småfåglarna. Dag för dag ökar antalet arter och röster i naturen. Om några veckor är örönen det viktigaste redskapet för att avgöra vilka arter som man har omkring sig. Tar man sig lite tid och lyssnar går det efter hand att lära in nya läten. Pö om pö byggs lätesbanken på och man kan då också höra om något avviker från det normala. Ett nytt läte bör undersökas.

Med kikarens hjälp hittas i bästa fall fågeln och kombinationen läte/utseende leder till korrekt artbestämning.

En mycket god strategi för att bredda sin kunskap är att delta i guidningar eller studiecirkel där erfarna ornitologer visar och lär ut.

HAR DU EN smartphone finns idag en app som är under utveckling i ett forskningsprojekt från bland annat universitetet i Chemnitz i Tyskland. Appen heter BirdNet och går ut på att identifiera fågelsång med artificiell intelligens och neutrala nätverk. Genom att hålla upp mobilen och spela in lätet lämnar appen förslag på art. Har själv testat appen och ser att den fungerar sådär, men blir allt bättre.

Örönen är det viktigaste redskapet för att avgöra arter. Tar man sig lite tid och lyssnar går det efter hand att lära in nya läten.

Vill man följa vad som händer i naturen är Artportalen ett fantastiskt hjälpmedel. Artportalen, som är en oberoende samlingsplats för fynd av arter i Sverige drivs av SLU Artdatabanken. På Artportalen kan du också lägga in dina egna observationer och på så sätt bidra till svensk naturvård.

Lövsångare

Lövsångaren är Sveriges vanligaste fågel. Efter att ha övervintrat i tropiska Afrika dyker den upp i sydligaste Sverige från mitten av april. I fjällen först i början av juni. (Toggestalaviken)

Thomas Liebig

Läs mer om skribenten på sid 3.

Grönbenan

Grönbenan är en vadarfågel som har tillbringat vintern i Afrika och återvänder i maj. (Maden)

Fiskgjuse

Fiskgjusen är en mycket skicklig fiskare. Den mäter en bit över 1,5 meter mellan vingspetsarna. Tillbringar vintern i västra Afrika och återvänder då isarna börjar släppa. (Toggestalaviken)

Fisktärna

Våra fisktärnor tillbringar vintern i Sydafrika och Namibia. Här dyker de upp i april/maj. (Medholmarna)

Grönsångare

Grönsångaren är utseendemässigt mycket lik lövsångaren. Sången skiljer arterna åt. I högstammig skog kan man höra dess sång som låter som ett snurrande, mindre mynt, på en marmorskiva. (Sparbanken)

Ladusvala

I södra Sverige söker sig de nyanlända ladusvalorna till sina tänkta häckningsplatser i månadsskiftet april/maj. (Gislövshammar)

Rödstjärt

Rödstjärtshannen är en riktig skönhet. Med en lite torr sångstrof hörs den sjunga från tidig gryning. Arten finns i stora delar av landet. Häckar inte sällan i holkar uppsatta i trädgårdar. (Måseskär)

Tips!

En handkikare med förstoring 8 till 10 gånger är bra att ha.

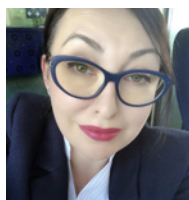
Appen Fågelguiden, som innehåller bra bilder, läten samt bra text. Finns också som bok, men då utan spelbara läten.

SÅ HÄR GÖR JAG

Ibland behöver man tips från andra. Här bjuder erfarna cirkelledare på sina tankar.

FRÅGAN

Hur gör du för att få igång samtal och skapa trevlig stämning i din cirkel?

CIRKELCOACH: Emilia Faisal

Började 2018 samarbeta med SV Malmö som cirkelledare i projekt kring integration i svenska samhället, integration på arbetsmarknaden, psykisk och fysiskt hälsa och lärandeutvecklingsprocesser. Samarbetar sedan 2021 med SV Regionförbundet Skåne som utbildare för nya cirkelledare och för SV:s medarbetare.

ATT FÅ I gång samtal och hitta en trevlig stämning i min cirkel är alltid en utmaning som kräver uppmärksamhet, kreativitet och empati. Grupper består alltid av personer med olika bakgrund, personlighet och motivation. Att få gruppen att öppna sig och nå en gynnsam atmosfär är grunden

till gruppens och individens framtida utveckling.

“**LEARNING BY DOING**” är den första principen som jag använder som strategi. Det ger en positiv uppfattning om cirkelns struktur och det är roligt att göra saker tillsammans. Deltagarna kommer med sina åsikter och förslag på hur man kan göra aktiviteten interaktiv från deras perspektiv och vi lär oss från varandra och

KORTA FRÅGOR OCH SVAR

applicerar tekniken i grupp. Genom olika perspektiv, erfarenheter, dialog och reflektion leder det till ett inkluderande och trevligt klimat i rummet.

Samtal och övningar representerar ett viktigt och rekommenderat verktyg för att skapa energi och delaktighet under träffarna. Metoden är till för att känna varandra och för att skapa trygghet mellan deltagarna. Samtal

”Isbrytande övningar stärker gruppsammanhållningen både fysisk och psykisk.”

i mindre grupper, två och två eller i grupper om tre, leder till variation och delaktighet. Genom brainstorming kan deltagarna komma fram till nya tankar och genom att gå en runda i gruppen får alla säga vad de tycker.

Isbrytande övningar stärker gruppsammanhållningen både fysisk och psykisk.

ATT ANVÄNDA VÄRDERINGSÖVNINGAR och reflektionsövningar ger ett tillägg till de tidigare metoderna och leder till dialog och en trevlig stämning i cirkeln. •

Arbetsplanen en viktig nyckel för att planera din cirkel/kurs

Om det inte finns en färdig studieplan för den cirkel eller kurs som du ska genomföra behöver du med stöd av din kontaktperson på SV och tillsammans med din grupp ta fram en arbetsplan.

Vad ska stå i arbetsplanen?

I alla cirklar och kurser ska det finnas en pedagogisk planering för vad gruppen ska lära sig eller utveckla tillsammans. I arbetsplanen kan det beskrivas som lärandemål eller vad gruppen vill uppnå genom att genomföra cirkeln/kursen. Ta hjälp av din kontaktperson på SV för att planera cirkelns innehåll och skriv ner det i planen.

Där ska du också beskriva hur ni ska arbeta för att uppnå målen. Skriv ner hur cirkeln/kursen ska läggas upp. Det kan till exempel vara att man utgår från ett material, en film och sedan samtalar om innehållet. Att man delar sina erfarenheter kring ett specifikt tema eller bjuder in en föreläsare. Man kan också planera in studiebesök för att få mer förståelse i en fråga. Lärande kan göras på så många olika sätt.

Hur kan vi skapa delaktighet i cirkeln?

Dialogen och att alla känner sig delaktiga är en viktig del i folkbildningens pedagogik. För att det ska ske behöver man ibland planera för lite olika övningar, som att alla får komma till tals genom en ”runda” där man går laget runt kring en frågeställning. Även det behöver man planera för och skriva in i arbetsplanen.

Fler tips på hur man kan skapa sin plan får man genom boken ”Leda cirkel – handbok för cirkelledare”. Du får den av din avdelning.

Har du en fråga kring din cirkel eller ditt arbete som cirkelledare? Mejla impuls@sv.se, skriv ”Korta frågor och svar” i ämnesraden.

Samverkan

ÖVERBLICK

SV och dess grund-, medlems- och samverkande organisationer.

GEMENSKAP EFTERFRÅGAS

Under 2022 har Förbundet Vi Unga träffat sina organiserade föreningar för att göra en översyn av hur förbundet och föreningarna mår efter pandemin. Nu har förbundsstyrelsen fram till hösten på sig att diskutera resultatet och lägga fram eventuella propositioner till stämman den 3-5 november i år.

Resultatet av översynen visar att föreningarna har börjat återhämta sig, men att pandemin har slagit hårt och att det finns en önskan om att förbundet och föreningarna tillsammans ska hitta och skapa en större gemenskap för organisationen i sin helhet. Att titta på det som förenar och hitta ett kitt som binder samman.

– Vi Unga är unika och bygger på folkbildningstanken att det är deltagarna själva som skapar sin verksamhet och inriktning. Det betyder att vi har en stor spännvidd på inriktningarna. Det kan vara allt från Vi Unga för havet till Vi Unga motorburna i Askersund och Smådjursstall i Norrbotten. Det är en otrolig bredd på verksamheterna och att hitta en gemensam kärna och gemenskap är det som efterfrågas, säger Anton Öhrlund, generalsekreterare i Förbundet Vi Unga.

ÖVERSYNEN VISADE OCKSÅ att en gemensam utmaning för föreningarna

är ekonomin och brist på lokaler och mötesplatser. Anton Öhrlund menar att ungdomsorganisationerna generellt är underfinansierade för verksamheten som bedrivs, mycket ideellt arbete läggs ner och man är beroende av samhällets och näringslivets stöd.

NÄR DET GÄLLER brist på lokaler efterlyser många föreningar mötesplatser utanför familj och kompisnätverk. SV och Bygdegårdarna är starka samarbetspartners och enligt Anton Öhrlund bör dessa samarbeten förstärkas.

– Vi är inte intresserade av att ha egna lokaler för lokaler finns i samhället. Det handlar bara om att tillgängliggöra dem för alla typer av grupper och framför allt för våra ungdomsorganisationer.

Vad händer nu fram till förbundsstämman?

– Nu kommer förbundsstyrelsen att diskutera resultatet av turnén på de regionala träffarna. De frågor som den och föreningarna har identifierat kan ligga till grund för nya inriktningar för Förbundet Vi Unga. Efter att den dialogen är genomförd kommer förbundsstyrelsen diskutera, för att sedan lägga fram propositioner på Vi Ungas förbundsstämma i november. •

Anton Öhrlund

Centerkvinnor möttes för Makttag

Den 25 mars anordnade Centerkvinnorna sin traditionella Makttag. Många tunga namn fanns på talarlistan, som tidigare partiledaren och näringsministern Maud Olofsson och Kerstin Lundgren, tredje vice talman i riksdagen. Även Centerpartiets EU-parlamentariker Abir Al-Sahlanı deltog och berättade om EU-parlamentets jämställdhetsarbete.

Malin Bergman, förbundsordförande för Centerkvinnorna, berättar:

– Makttagen syftar till att samla Centerkvinnor runt om i landet, få inspiration, kunskap och nätverka med varandra. I år hölls Makttagen av kostnadsskäl digitalt, men genom att träffas fysiskt i en gemensam SV-lokal och delta vid det digitala mötet tillsammans, kunde medlemmar träffas ändå.

En av de SV-avdelningar som sände Makttagen var SV i Östergötland.

I Norrköping kunde de lokala Centerkvinnorna mötas fysiskt och se programmet i SV:s lokal. Efter Makttagen samlades deltagarna för samtal och reflektion under en gemensam lunch på en närliggande restaurang.

– Centerkvinnorna värdesätter det fina samarbetet vi har med Studieförbundet Vuxenskolan. Makttagen är bara ett av flera arrangemang och utbildningar som vi gör tillsammans med SV, avslutar Malin Bergman. •

Malin Bergman

MOOMSTEATERN SÄTTER UPP "UNDER FULLMÅNEN"

Den första april hade Moomsteatern i Malmö premiär på "Under fullmånen". Föreställningen bygger på Lisa Förares bok med samma namn och är en lättläst bok utgiven av LL-förlaget. På sidan Tips & Trix kan du läsa en recension av boken. •

Foto: Bodil Johansson

"Under fullmånen" pågår till den 14 maj och biljetter finns att köpa på www.kulturcentralen.nu

SV EN DEL AV MOOMSTEATERNS FRAMGÅNGAR

Moomsteatern startades 1987 av Kjell Stjernholm och Studieförbundet Vuxenskolan med syfte att vara en teatergrupp där skådespelarna har intellektuella funktionsvariationer.

Målet var inte i första hand att ha ett terapeutiskt syfte för de medverkande, utan att skapa teater för publiken. 1992 blev teatern en daglig verksamhet och var så fram till 2005.

2003 SKEDDE EN vändpunkt för Moomsteatern då en produktion sattes upp som genererade stora mängder pengar och mycket publik. Hundra personer, allt från gästskådespelare till snickare, anställdes. Men skådespelarna, som stod i centrum för produktionen, blev utan lön eftersom de var inom daglig verksamhet med sjukersättning.

– Det var där Kjell Stjernholm bestämde att om vi ska fortsätta så ska alla få lön. Lika lön för lika arbete, berättar Sandra Johansson, verksamhetsledare för Moomsteatern.

Även denna gång drogs SV in i förändringsarbetet och idag har Moomsteatern fem fast anställda skådespelare samt ytterligare tio anställda inom teknik, produktion, komposition och konstnärlig ledning.

FÖR TVÅ ÅR sedan inledde Moomsteatern ett samarbete med Malmö stads funktionsstödsförvaltning, ett IOP (ideellt och offentligt partnerskap). Det innebär att ett samarbete mellan en organisation från ideella sektorn och den offentliga sektorn skapas.

– Funktionsstödsförvaltningen har startat en ny daglig verksamhet som vi har döpt till TeaterAkademin, där deltagare ska vilja satsa på en framtida skådespelarkarriär. De får med sig verktyg från TeaterAkademin och genom ett nära samarbete med Moomsteatern. Det blir en plantskola för oss, men också en plats dit andra teatrar kan vända sig för att rekrytera skådespelare med funktionsvariation, avslutar Sandra Johansson. •

OCD-förbundet utbildar informatörer

Den 17 april startade OCD-förbundet i samarbete med SV en digital utbildning i presentationsteknik för förbundets informatörer. Tanken är att informatörerna ska rustas till att bli bra föredragare där den egna erfarenheten spelar stor roll för att ge mottagaren insyn i hur det är att leva med OCD (tvångssyndrom).

Barbro Olander, projektledare på OCD-förbundet berättar att det finns stigma kring dessa diagnoser och fortfarande för lite kunskap. Diagnosen upptäcks inte alltid i

vården, man får fel diagnos eller får vänta länge på diagnos. De färdigutbildade informatörerna kommer att arbeta brett för att öka kännedom och kunskap om OCD och närliggande diagnoser.

– Vi kommer att rikta oss till dem som inte har så mycket kunskap eller kännedom om OCD och närliggande diagnoser, såsom arbetsgivare, organisationer, myndigheter, skolor och övriga aktörer i samhället. Vi vill öka kunskapen i samhället om hur det är att leva med OCD, menar Barbro Olander.

Vilka förväntningar har ni på utbildningen?

– Vi förväntar oss att man under kursens gång får tips och hjälp att bygga ett individuellt föredrag utefter egna erfarenheter så att man känner sig så trygg i den rollen att man kan vågar prata inför grupper, både fysiskt och digitalt, avslutar Barbro Olander. •

Barbro Olander

NATURTURISM UTVECKLAR LANDSBYGDEN

JAG ÄR UPPVUXEN i den lilla byn Tväråbäck, mellan residensstaden Umeå och en av Västerbottens pärlor Granö Beckasin där du kan sova på hotell i trädens toppar. I min by slog närbutiken igen, byskolan lades ner och busslinjerna drogs in. I Granö finns en mataffär med lokal prägel, en skola och en stolthet över att bygden kan ge en naturturismupplevelse i världsklass. Kan det vara så att den naturturism som erbjuds i Granö är, om inte hela så åtminstone halva skillnaden till varför min uppväxtby inte alls har samma framtidstro?

I Sverige har vi makalöst vacker och otroligt viktig natur. Det ska vi njuta av på alla sätt som vi kan samtidigt som vi säkerställer samma möjlighet för kommande generationer. Vi vet att naturturism för många är den viktigaste anledningen att resa till och i Sverige. Den är en stark motor i hela den svenska besöksnäringen och av yttersta vikt för bilden av Sverige. Naturturism är också en stark drivkraft i hållbar landsbygdsutveckling. Många fina naturturistiska satsningar räddar hela bygder och skapar hållbarhet och service hos dem som bor där. Både i Sverige och globalt.

CORONAPANDEMIN GAV NATURBASERADE upplevelser ett rejält uppsving, vilket både är fantastiskt och förödande. Vi såg hur okunskap och respektlöshet mot natur, djur och mot dem de som bor och verkar på platsen fick minst sagt trista konsekvenser när populära platser besöktes oreglerat av för många entusiastiska frilufsnare samtidigt.

Det tilltagande intresset för svensk natur

gör att vi behöver reda ut några saker. För det första: Friluftsliv i sig är underbart. Det är spontant och gratis men också oreglerat. För det andra: Naturturism är en köpt upplevelse eller tjänst, vilket medför en viss kvalitet och garanti att vår natur omhändertas. För det tredje: De problem som orsakats av de stora anstormningarna som vi har haft under pandemin beror egentligen inte på naturturism utan på friluftsliv. Och för det fjärde: Detta betyder inte att friluftsliv är dåligt utan att vi behöver helt olika verktyg och åtgärder för att utveckla hållbar naturturism respektive hållbart friluftsliv.

MIN ÖVERTYGELSE ÄR att en avgörande faktor för att bygga en mer hållbar värld är kunskap om vad som är hållbart och inte. Det är därför jag skrev boken "Resenärens makt – turism som när och tär". Den finns för att fler människor som gillar att resa och uppleva ska kunna ha en annorlunda guidebok i ryggsäcken som hjälper dem att ta medvetna beslut baserat på kunskap och deras egna värderingar.

Vi behöver beslutsfattare som ser naturturismens potential, men också skapar förutsättningar för en växande näring. Hur viktig folkbildningen är för att vi ska leva och resa mer hållbart kan inte nog understrykas. Det är först när kunskap kombineras med reflektion och möjligheten att tänka tillsammans med andra som ökad kunskap kan leda till förändrat beteende. Och att förändring behövs, det tror jag vi alla är överens om. •

Linda Vismer

Ordförande i Naturturismföretagen och författare till boken "Resenärens makt – turism som när och tär".

Engagerar sig i frågor om turism, hållbarhet och landsbygdsutveckling.

Driver sedan 2016 resebloggen "Resa medvetet".

Naturturismföretagen

De svenska natur- och ekoturismföretagens branschorganisation. Verkar för bättre förutsättningar att driva naturbaserad turism samt en hållbar utveckling.

NYTT LÄROMEDEL I ENGELSKA

Of Course! är en läromedelsserie som täcker de fyra delkurserna för grundläggande vuxenutbildning i engelska. *Of Course!* är ett tydligt strukturerat läromedel som utgår från den vuxenstuderandes verklighet. Elevpaketet består av tryckt bok i kombination med digitalt läromedel och beställs som ett färdigt paket.

Of Course! – täcker delkurs 1–4

Elevböckerna består av åtta kapitel, som vart och ett tar upp olika situationer och miljöer. Efter texterna kommer uppgifter som tränar läsförståelse, kommunikativ förmåga, grammatik och språkriktighet. Det digitala materialet innehåller förutom övningar också hela elevboken, även en inläst version.

Kombinationen av tryckt och digitalt innehåll skapar möjligheter att anpassa och variera undervisningen. Eleven kan själv välja att växla mellan tryckt bok och digitala övningar beroende på aktuell situation.

Du som är lärare inom vuxenutbildningen kan beställa provexemplar av våra elevpaket för att få en bättre bild av läromedlet.

Läs mer om serien och beställ kostnadsfritt provexemplar: skanna qr-koden eller besök studentlitteratur.se/of-course

KULTURKRYSSSET 2/2023

									ÄR LYXEN GÖR PARFYM		SÅDANA TRAFIKERAS	LEDE HON I ÅR		GÅTT RUNT FÖRDRÖJD		SÖTA SOM SÄLLSYNTA	
HAR HON TÄVLAT I		VÄJNING DET ÄR FRAM PÅ HOJ		SMEK	STYRDE ÖVER RYSSAR	LÄMNAR EN EJI STICKET	GE NYA RÖSTER FUKTA						VAR TÖS FÖRR RUND PÅ CIRKUS				
MÅNGEN I DEBATT						OM EN STUND			FILMISK MALEK FÅR IN EN FÖT					PÅSTOD			
TVINGAS JÄKTAD									KAN GRISA BLIR BAK-FULL				KOMMER STORM TILL SLUT 13/2			LÅNG-DRAGET PÅ KON-TOR?	
KRA-BATEN			VÄXTE HON UPP I VERKA											LINJAL-MÅTT			
BARSKT						LYSSNAS PÅ FRAMMÅT-ANDA					LÄR TVEKSAM OBEAR-BETAD			SLAG		KORT FÖR ARGON	
GETT UTSLAG KÄNNER TILL										HAR MÅNGEN KUNG							
			HAR IN-VÅNARE				ÄR KRYP				LEDER IN I HUS						

Krysslösning 1/2023

		M	T	F	S
B	E	N	J	A	M
I	D	E	R	S	A
A	K	J	O	L	P
A	N	K	A	M	O
C	A	R	R	E	A
A	S	A	R	E	N
R	I	T	A	T	D
N	N	D	A	T	E
G	U	L	A	R	O
T	A	S	P	E	R
H	E	M	P	I	A
K	A	T	A	R	K
M	O	G	E	N	K
P	E	D	A	L	S
P	R	E	S	A	A

Vinnare i Kulturkryssset nr 3/2022:
Lillemor Jansson, Molkom
Magnus Fredriksson, Rättvik
Gunilla Jändel, Stockholm

Vinn en bok

Dags för ett nytt kulturkryss. Lösningen vill vi ha senast den 7 augusti 2023.

Du är välkommen att mejla in din krysslösning, vi har tyvärr inte möjlighet att hantera krysslösningar som kommer in på papper.

Mejla meningarna i de gulmarkerade rutorna till impuls@sv.se, tillsammans med namn, adress, postnummer och postort. Märk mejlet med "Kulturkryss nr 2/23".

Tre vinnare får välja mellan den lättlästa boken "Under fullmånen" av Lisa Förare och Ann-Helén Laestadius bok "Straff".

Du är SV.

Du är en del av Studieförbundet Vuxenskolan, ett av Sveriges största studieförbund. Vår syn på bildning bygger på människans förmåga att själv forma sitt liv tillsammans med andra människor. SV vill ge människor möjligheter. Därför erbjuder vi en bred verksamhet med studiecirklar, kurser och kulturaktiviteter.

Vår vision är ett samhälle där varje människa växer genom kunskap, insikt och delaktighet. Vår idé och verksamhet är starkt förankrad i demokrati, jämställdhet, humanism och hållbarhet. SV är den mest pådrivande lokala kraften för utveckling av föreningsliv och kultur. Det bygger ett demokratiskt och hållbart samhälle.

Redan 1920 lades grunden för SV när bröderna Carlsson i halländska Slöinge samlade traktens ungdomar i studiecirkeln Fria Tankars Hem.

Lokalt finns 28 SV-avdelningar med egen verksamhet, cirkelledare, personal och vald styrelse med engagerade förtroendevalda. Gemensamt för alla är att vi utmanar, är tillgängliga och flexibla mot våra deltagare och samarbetspartners.

Tillsammans folkbildar vi Sverige.

Läs mer om Studieförbundet Vuxenskolan på sv.se och följ oss gärna i sociala medier.

Plats för nytänkande

I DETTA NUMMER

FOLKBILDNINGENS FRAMTID

Den traditionella folkbildningen handlade om studiecirklar och folkhögskolor.

Men vilka spaningar finns kring framtidens folkbildning?

SID 4

TANTPARKOUR I MARIESTAD

I Mariestad har tantparkour kommit för att stanna. I varje fall om man frågar de

kvinnor som tränar med kursledaren Raija Engqvist en gång i veckan.

SID 14

HON NJUTER AV "SJÄLVHETEN"

Marianne Mörck må vara en social fena, som "Biggan" i Bonusfamiljen. Men privat är hon gärna själv. Snart är hon aktuell med Skåneturnén "Mitt fantastiska liv".

SID 18

FÅGELSKÅDNING SKÄNKER GLÄDJE I VÅR

I minicirkeln berättar Thomas Liebig om några vanliga fågelarter som du kan hitta – och framför allt höra.

SID 26

